

مالیات بر ارزش افزوده چیست؟ محاسبه، نرخ ۱۰٪ و اظهارنامه ۱۴۰۵

مالیات بر ارزش افزوده یکی از مهم‌ترین انواع مالیات‌های غیرمستقیم است که تقریباً در بیشتر خرید و فروش‌های کالا و خدمات دیده می‌شود. این مالیات در ظاهر توسط خریدار پرداخت می‌شود، اما محاسبه، دریافت، ثبت و پرداخت آن به سازمان امور مالیاتی بر عهده کسب و کارها و اشخاص مشمول است. به همین دلیل، آشنایی با مفهوم مالیات بر ارزش افزوده، نرخ آن، روش محاسبه و زمان ارسال اظهارنامه برای مدیران مالی، حسابداران و صاحبان کسب و کار اهمیت زیادی دارد.

در سال‌های اخیر، قوانین و فرایندهای مالیاتی در ایران به سمت شفافیت بیشتر، ثبت الکترونیکی اطلاعات و اتصال کسب و کارها به سامانه‌های مالیاتی حرکت کرده است. همین موضوع باعث شده مدیریت دقیق فاکتورها، مالیات‌های دریافتی و پرداختی، معافیت‌ها و گزارش‌های مالیاتی برای سازمان‌ها حساس‌تر از گذشته باشد.

در این مقاله بررسی می‌کنیم مالیات بر ارزش افزوده چیست، چگونه محاسبه می‌شود، چه کسانی مشمول آن هستند، کدام کالاها و خدمات از پرداخت آن معافند و اظهارنامه مالیات بر ارزش افزوده چه زمانی باید ارسال شود. همچنین به نقش نرم‌افزارهای مالی در کاهش خطا، مدیریت بهتر اطلاعات مالیاتی و آماده‌سازی گزارش‌های دقیق‌تر اشاره می‌کنیم.

(هزینه تولید کالا یا ارائه خدمت) _ (قیمت نهایی محصول یا خدمت) = ارزش افزوده

تعریف مالیات بر ارزش افزوده به زبان ساده

مالیات بر ارزش افزوده یا VAT نوعی مالیات غیرمستقیم است که هنگام خرید کالا یا دریافت خدمات از مصرف‌کننده دریافت می‌شود. در واقع، خریدار این مالیات را پرداخت می‌کند، اما فروشنده یا ارائه‌دهنده خدمت وظیفه دارد آن را در فاکتور ثبت کرده و در موعد مقرر به سازمان امور مالیاتی پرداخت کند.

به زبان ساده، هر زمان که یک کالا یا خدمت در زنجیره تولید، توزیع یا فروش ارزش بیشتری پیدا می‌کند، بخشی از این ارزش افزوده به‌عنوان مالیات محاسبه می‌شود. در نهایت، بار اصلی پرداخت این مالیات بر عهده مصرف‌کننده نهایی است؛ اما کسب‌وکارها باید آن را به‌درستی محاسبه، ثبت و گزارش کنند.

برای مثال، اگر قیمت یک کالا ۱۰ میلیون تومان باشد و نرخ مالیات بر ارزش افزوده ۱۰ درصد محاسبه شود، خریدار باید یک میلیون تومان مالیات پرداخت کند. در نتیجه مبلغ نهایی فاکتور ۱۱ میلیون تومان خواهد بود.

با استفاده از [نرم‌افزار مالی](#)، فرآیند محاسبه مالیات بر ارزش افزوده، صدور اسناد مالی و تهیه گزارش‌های موردنیاز با دقت و سرعت بیشتری انجام می‌شود. برای بررسی بیشتر بنر زیر را کلیک کنید. [?](#)

برای دریافت دمو نرم افزارهای مالی

تفاوت مالیات مستقیم و غیرمستقیم چیست؟

مالیات‌ها به‌طور کلی به دو دسته مستقیم و غیرمستقیم تقسیم می‌شوند. مالیات مستقیم به‌صورت مستقیم از درآمد، دارایی یا سود اشخاص و شرکت‌ها دریافت می‌شود؛ مثل مالیات بر درآمد یا مالیات بر عملکرد شرکت‌ها. در این نوع مالیات، پرداخت‌کننده و مؤدی مالیاتی معمولاً یک شخص یا شرکت مشخص است.

اما مالیات غیرمستقیم روی مصرف کالا و خدمات اعمال می‌شود و معمولاً مصرف‌کننده نهایی آن را پرداخت می‌کند. مالیات بر ارزش افزوده نمونه‌ای از مالیات غیرمستقیم است؛ چون فروشنده آن را از خریدار دریافت می‌کند، اما موظف است مبلغ را به سازمان امور مالیاتی منتقل کند.

به بیان ساده، در مالیات مستقیم، فرد یا شرکت بابت درآمد یا دارایی خود مالیات می‌پردازد؛ اما در مالیات غیرمستقیم، مالیات هنگام خرید کالا یا دریافت خدمت از مصرف‌کننده دریافت می‌شود.

نرخ مالیات بر ارزش افزوده در سال ۱۴۰۵ چقدر است؟

نرخ مالیات بر ارزش افزوده یکی از مهم‌ترین موضوعاتی است که کسب‌وکارها، حسابداران و مدیران مالی باید هنگام صدور فاکتور و ثبت اطلاعات مالیاتی به آن توجه کنند. این نرخ مشخص می‌کند چه درصدی از مبلغ کالا یا خدمت باید به‌عنوان مالیات و عوارض ارزش افزوده محاسبه و از خریدار دریافت شود.

در سال ۱۴۰۵، نرخ عمومی مالیات بر ارزش افزوده برای اغلب کالاها و خدمات مشمول، ۱۰ درصد در نظر گرفته می‌شود. البته برخی کالاها و خدمات خاص ممکن است نرخ متفاوت داشته باشند یا طبق قانون از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده معاف باشند. بنابراین کسب‌وکارها باید هنگام محاسبه VAT، علاوه بر نرخ عمومی، وضعیت معافیت یا نرخ خاص کالا و خدمت موردنظر را هم بررسی کنند. طبق گزارش‌های

منتشرشده از روند تصویب بودجه ۱۴۰۵، پیشنهاد افزایش نرخ به ۱۲ درصد در کمیسیون تلفیق تأیید نشد و نرخ عمومی ۱۰ درصد باقی ماند. همچنین بخشنامه احکام مالیاتی بودجه ۱۴۰۵ برای اجرا ابلاغ شده است.

نرخ عمومی مالیات بر ارزش افزوده

نرخ عمومی مالیات بر ارزش افزوده برای بیشتر کالاها و خدمات مشمول در سال ۱۴۰۵، ۱۰ درصد است. این نرخ روی مبلغ فروش کالا یا ارائه خدمت محاسبه می شود و در فاکتور نهایی به مبلغ اصلی اضافه خواهد شد.

برای مثال، اگر قیمت یک کالا یا خدمت ۲۰ میلیون تومان باشد، مالیات بر ارزش افزوده آن با نرخ ۱۰ درصد برابر با ۲ میلیون تومان است. در نتیجه، مبلغ نهایی قابل پرداخت برای خریدار ۲۲ میلیون تومان خواهد بود.

فرمول ساده محاسبه:

مبلغ مالیات بر ارزش افزوده = قیمت کالا یا خدمت × ۱۰٪

و مبلغ نهایی فاکتور:

مبلغ نهایی = قیمت کالا یا خدمت + مالیات بر ارزش افزوده

البته کسب و کارها فقط دریافت کننده این مبلغ نیستند؛ آنها باید مالیات دریافتی از مشتریان و مالیات پرداختی بابت خریدهای خود را ثبت کنند و در اظهارنامه ارزش افزوده، مابه التفاوت آن را به سازمان امور مالیاتی اعلام کنند.

نرخ کالاها و خدمات خاص

همه کالاها و خدمات با نرخ عمومی مالیات بر ارزش افزوده محاسبه نمی‌شوند. برخی کالاها و خدمات طبق قانون، معاف از مالیات بر ارزش افزوده هستند و برخی دیگر ممکن است مشمول نرخ‌ها یا مقررات خاص باشند. به همین دلیل، نمی‌توان برای همه فعالیت‌ها فقط یک نرخ ثابت در نظر گرفت.

برای نمونه، برخی کالاهای اساسی، خدمات درمانی، آموزشی یا مواردی که در قانون به‌عنوان معافیت ذکر شده‌اند، ممکن است مشمول مالیات بر ارزش افزوده نباشند. از طرف دیگر، بعضی کالاها یا خدمات خاص می‌توانند تابع نرخ‌ها و ضوابط جداگانه باشند. مبنای تشخیص دقیق نرخ هر کالا یا خدمت، قانون مالیات بر ارزش افزوده،

بخشنامه‌های سازمان امور مالیاتی و شناسه کالا یا خدمت در سامانه مودیان است.

به همین دلیل، کسب‌وکارها هنگام صدور فاکتور باید این موارد را بررسی کنند:

- اطلاعات خرید و فروش برای اظهارنامه ارزش افزوده دقیق ثبت شده است
- کالا یا خدمت مشمول مالیات بر ارزش افزوده است یا معاف
- نرخ آن عمومی است یا نرخ خاص دارد
- شناسه کالا یا خدمت در سامانه مودیان با نرخ درست ثبت شده است
- مبلغ مالیات به‌درستی در فاکتور درج شده است

معافیت مالیاتی ارزش افزوده شامل چه مواردی است؟

برخی از کالاها و خدمات از مالیات معاف شده‌اند، یعنی عرضه یا واردات آنها بدون اخذ مالیات انجام خواهد شد. این موارد عبارتند از:

- خدمات مشمول مالیات بر درآمد حقوق و موارد مشمول مالیات مستقیم
- انواع خدمات پژوهشی و آموزشی
- تجهیزات ناوبری هوانوردی مخصوص فرودگاهی
- اقلام دفاعی نظامی، انتظامی و امنیتی
- کتاب، مطبوعات، دفتر و انواع کاغذ که به مصرف مطبوعات می‌رسند
- فرش دستباف
- محصولات کشاورزی فرآوری نشده

- انواع سم، کود، بذر و نهال
  - دام و طیور زنده، آبزیان، زنبور عسل و کرم ابریشم
  - خوراک دام و طیور
  - آرد نانوائی، نان، گوشت، برنج، شیر، پنیر، حبوبات، قند، شکر، شیر خشک و روغن نباتی
  - انواع دارو، لوازم مصرفی درمانی و خدمات درمانی و توانبخشی و حمایتی
  - کالای همراه مسافران که به مصرف شخصی می‌رسد (حد معافیت این کالاها اعلام شده است)
  - هدایایی که به وزارت‌خانه‌ها و مؤسسات یا نهادهای دولتی و عمومی غیردولتی اهدا می‌شود
  - اموال غیرمنقول
  - خدمات بانکی، اعتباری، صندوق‌های قرض‌الحسنه مجاز، صندوق تعاون، مؤسسات و تعاونی‌های اعتباری
- به این ترتیب تولیدکنندگان و ارائه‌دهندگان این موارد نیازی به ثبت اظهارنامه مالیاتی برای ارزش افزوده ندارند و از معافیت برخوردارند.

چه مشاغلی شامل پرداخت مالیات بر ارزش افزوده هستند؟

فروشنندگان انواع مواد غذایی و خوراکی، قهوه فرآوری شده، کاکائو، نسکافه، پودر و خمیر مواد، ادوات و آلات موسیقی، لوازم آرایشی، تجهیزات آرایشگاهی و آرایشی، عطر و ادکلن، فروشنندگان حیوانات اهلی و تجهیزات مرتبط با حیوانات اهلی، فروشنندگان انواع عینک آفتابی و لنزهای تماسی، مشاوران فنی، ارائه‌کنندگان خدمات اخذ پذیرش تحصیلی و مشاوره، خدمات ماساژ، خدمات طرح و بهره‌برداری از معادن، خدمات برگزاری مجالس، سمینار، همایش، کنفرانس، فروشنندگان ضایعات فلزی، تجهیزات حفاظتی و موارد متعدد عام و خاص دیگر مانند تمامی واردکنندگان، صادرکنندگان، کارخانه‌های تولیدی و صنعتی، کارگاه‌ها، دفاتر خدمات حسابداری و حسابرسی،

ارائه‌دهندگان خدمات مدیریتی، ارائه‌دهندگان خدمات انفورماتیک و رایانه‌ای، هتل‌ها و انواع اقامتگاه‌های مهمان‌پذیر، نمایندگان مؤسسات خارجی و داخلی، فروشگاه‌های بزرگ و زنجیره‌ای، فروشندگان طلا و جواهر، نمایشگاه‌های خودرو و معاملات املاک، صاحبان دفاتر رسمی، سینماها، مکان‌های گردشگری و تفریحی و سرگرمی و موارد متعدد دیگر مشمول پرداخت مالیات بر ارزش افزوده هستند.

سامانه مالیات بر ارزش افزوده

مودیان مالیات باید کد اقتصادی دریافت کرده باشند تا بتوانند وارد سامانه شوند و اظهارنامه خود را ثبت کنند. برای ثبت‌نام اظهارنامه مالیاتی اشخاص حقیقی لازم است تا در سامانه یکپارچه مالیات ارزش افزوده به نشانی www.evat.ir پروفایلی ایجاد شود. همه مودیان مالیاتی ملزم به ثبت پروفایل و مراجعه به سامانه برای روش خوداظهاری مالیاتی هستند. تمام موارد به صورت الکترونیکی انجام می‌شود.

زمان ثبت اظهارنامه مالیات بر ارزش افزوده

بر اساس قانون تصویب‌شده مودیان موظف هستند هر سه ماه یکبار یعنی در پایان هر فصل به سامانه مالیات مراجعه کرده و اظهارنامه مالیاتی خود را ظرف 15 روز به ثبت برسانند. یعنی این مهلت تا پانزدهم ماه اول هر فصل برای مودیان مشخص شده است. پس از پایان این مهلت امکان ویرایش و اصلاح اظهارنامه در سامانه وجود دارد و این قابلیت تا قبل از شروع دوره ثبت اظهارنامه فصل بعد فعال است.

راهکار مدیریت مالی دیدگاه در پرداخت مالیات

با توجه به حساسیت دولت در نظارت بر منابع درآمدی هر گونه کوتاهی و خطا در فرایند پرداخت انواع مالیات منجر به پیامدهای ناخوشایندی خواهد شد که اصلاح و پیگیری آنها در روند تولید و امور مالی تحمیل کننده خسارت خواهد بود. به همین منظور استفاده از راهکارهای هوشمند و نرم افزارهای یکپارچه مالی و مالیاتی کمک می کنند تا علاوه بر اطمینان از صحت محاسبات، تطبیق با شرایط و اطلاعات به روز مالیاتی نیز تضمین شود.

راهکار مالی دیدگاه مجموعه ای از نرم افزارهای کاربردی در حوزه امور مالی است که شرایط یکپارچگی تبادل اطلاعات را فراهم می کند. به این ترتیب عملیات تخصصی در

سیستم‌های مالی انجام شده و امکان استفاده از محصولات و کاربردهای متعددی نیز وجود دارد.

نرم‌افزارهای این راهکار جامع شامل نرم افزار حسابداری شرکتی، نرم افزار خزانه‌داری، نرم افزار بهای تمام شده، نرم افزار درآمد و چندین نرم افزار مالی و حسابداری پرکاربرد است که تمامی عملیات مربوط به بخش حسابداری و مالی و امور مالیاتی هر بنگاه اقتصادی را پشتیبانی و تأمین می‌کند.

گواهی ارزش افزوده

شرکت ارائه‌دهنده کالا یا خدمات مجاز است که قیمت کالا یا خدمات خود را متناسب با فرایند تولید محصولات تعیین و درصدی از سود حاصل از فروش این تولیدات و خدمات را به دولت پرداخت کند. فقط شرکت‌هایی می‌توانند از مشتریان مالیات بر مصرف بگیرند که گواهی ارزش افزوده از سوی دولت دریافت کرده باشند. این گواهی محدودیت زمانی دارد و باید در مواقع مقرر تمدید شود.

سخن پایانی

مالیات بر ارزش افزوده یک ابزار درآمدی برای دولت در سیاست‌های مالی است. مالیات بر مصرفی که از سوی دولت اخذ می‌شود به مصارف عمومی می‌رسد و صرف تأمین هزینه‌های عمومی می‌شود. این مالیات نقش مهمی در اقتصاد دولت و اداره کشور دارد. این مالیات مختص کشور ما نیست و تمام دولت‌ها از این بازوی درآمدی استفاده می‌کنند. از سوی دیگر این مالیات باعث افزایش قیمت، کاهش مصرف، تنظیم مصرف،

ایجاد تعادل بین حجم عرضه و تقاضا، افزایش درآمد دولت و بهبود وضعیت عمومی شهروندان می شود.

چارگون